

บทความวิจัย

เรื่อง ความล้มเหลวของการปฏิรูปร้อยวันสมัยจักรพรรดิท้าวสวี่ (ค.ศ. 1898)

โดย

นางสาวสุตารัตน์ ชิตกร

รหัสนักศึกษา 05590725

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ชื่อบทความวิจัย	ความล้มเหลวของการปฏิรูปร้อยวันสมัยจักรพรรดิ กวงสวี่ (ค.ศ. 1898)
ผู้เขียน	นางสาวสุภารัตน์ ชิตกร
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	ดร. เพชรดา ชุนอ่อน
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง “ความล้มเหลวของการปฏิรูปร้อยวันสมัยจักรพรรดิ กวงสวี่ (ค.ศ. 1898)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสาเหตุและความเป็นมาของการปฏิรูปร้อยวัน ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความล้มเหลวของแผนการปฏิรูปร้อยวัน โดยมีวิธีศึกษาจากหลักฐานเอกสารประกอบด้วยเอกสารที่เป็นภาษาไทย ทั้งในรูปแบบของหนังสือ บทความวิชาการ และการรวบรวมข้อมูลจากสื่อออนไลน์

ผลการศึกษาพบว่า การปฏิรูปร้อยวัน หรือ การปฏิรูปอู่ชวี เกิดขึ้นในสมัยของจักรพรรดิ กวงสวี่ (ค.ศ. 1875 - 1908) มีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิรูประบอบการปกครองของจีนให้ทันสมัยมากขึ้น และเพื่อพัฒนาประเทศที่กำลังอ่อนแอ เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งปัญหาภายในประเทศ โดยเฉพาะปัญหาการแทรกแซงอำนาจของซูสีไทเฮาในช่วงปลายของราชวงศ์ชิง ปัญหาภายนอกประเทศ จากเหตุการณ์การพ่ายแพ้ในสงครามสงครามฝิ่นและสงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่หนึ่ง ส่งผลให้ประเทศได้รับความเสียหายอย่างมหาศาล แต่สุดท้ายแผนการปฏิรูปร้อยวัน หรือ การปฏิรูปอู่ชวี กลับล้มเหลวเนื่องจากการรัฐประหารยึดอำนาจโดยซูสีไทเฮา ส่งผลให้ประชาชนหมดความเชื่อมั่นต่อราชวงศ์ชิงในการบริหารปกครองประเทศและนำไปสู่เหตุการณ์การปฏิวัติโค่นล้มอำนาจราชวงศ์ ความล้มเหลวของการปฏิรูปจึงนำไปสู่การล่มสลายของราชวงศ์ชิงในที่สุด

คำสำคัญ : การปฏิรูปร้อยวัน, จักรพรรดิ กวงสวี่

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง ความล้มเหลวของการปฏิรูปร้อยวันสมัยจักรพรรดิทงกวงสวี (ค.ศ. 1898) เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450112 การศึกษาเอกเทศ (INDEPENDENT STUDY)

บทความวิจัยชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการกรุณาอย่างสูงจาก ดร.เพชรดา ชุนอ่อน อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อนๆ ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

สุดารัตน์ ชิตกร

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
ความล้มเหลวของการปฏิรูปร้อยวันสมัยจักรพรรดิทงกวงสวี่ (ค.ศ. 1898).....	1
บรรณานุกรม.....	20
ประวัติย่อผู้วิจัย	21

ความล้มเหลวของการปฏิรูปร้อยวันสมัยจักรพรรดิทงสวี่ (ค.ศ. 1898)

บทนำ

ช่วงปลายราชวงศ์ชิง หลังสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง (ค.ศ. 1735 - 1796) เป็นต้นมา เป็นช่วงที่จีนเริ่มอ่อนแอและความเจริญรุ่งเรืองลดลง เนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งปัญหาภายในประเทศ ไม่ว่าจะเป็น การฉ้อราษฎร์บังหลวงของขุนนาง ราชวงศ์ขาดประสิทธิภาพในการปกครอง การผูกขาดอำนาจของพระพันปีหลวง รวมถึงปัญหาท้องพระคลัง ส่งผลให้เศรษฐกิจถดถอย และปัญหาภายนอกประเทศ จากการเข้ามาของชาติมหาอำนาจในยุคล่าอาณานิคม จนเกิดการพ่ายแพ้ในสงครามฝิ่นและสงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่หนึ่ง ซึ่งจากปัญหามากมายเหล่านี้ทำให้จักรพรรดิทงสวี่ (ค.ศ. 1875 - 1908) มีความคิดที่จะปฏิรูปเพื่อฟื้นฟูอำนาจของตนเองและพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง แต่สุดท้ายกลับล้มเหลวเนื่องจากถูกยึดอำนาจและไม่ได้รับความร่วมมือจากขุนนาง โดยการปฏิรูปดังกล่าวถือได้ว่าเป็นความพยายามครั้งสุดท้ายของจักรพรรดิราชวงศ์ชิงในการแก้ปัญหาของประเทศและเพื่อฟื้นฟูอำนาจของระบบราชวงศ์ ความล้มเหลวของการปฏิรูปครั้งนี้จึงนำไปสู่การล่มสลายของราชวงศ์ชิง ในที่สุด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “ความล้มเหลวของการปฏิรูปร้อยวันสมัยจักรพรรดิทงสวี่ (ค.ศ. 1898)” โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ เพื่อศึกษาถึงสาเหตุความเป็นมา และผลกระทบของการปฏิรูประบอบการปกครองอู่ชวี หรือการปฏิรูปร้อยวัน

สถานการณ์ช่วงปลายราชวงศ์ชิง

ราชวงศ์ชิง หรือราชวงศ์แมนจู (ค.ศ. 1644 - 1912) เป็นราชวงศ์ที่ปกครองโดยชาวอนารยชนที่ไม่ใช่คนจีนแท้ ๆ แต่เดิมชาวแมนจูอาศัยอยู่ในแมนจูเรีย คือแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ทำให้เกิดการติดต่อกับชาวจีนอย่างต่อเนื่อง ใน ค.ศ. 1644 ราชวงศ์หมิงเกิดจลาจลจากกบฏชาวนา การเมืองไร้เสถียรภาพ แม่ทัพจีนนามว่า อู๋ซันกู่ ได้ติดต่อมายัง ตอคง ผู้สำเร็จราชการของแมนจู เพื่อเสนอให้ช่วยปราบปรามกบฏ ชาวแมนจูจึงถือโอกาสรวบรวมนำกำลังพลเข้าปราบกบฏ และเข้าบุกยึดกรุงปักกิ่ง สามารถครอบครองจีนได้ในที่สุด และได้สถาปนาราชวงศ์ใหม่ขึ้นเป็น ราชวงศ์ชิง

ในระยะแรกของราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1644 - 1662) เกิดการต่อต้านขึ้นอย่างมากและกว้างขวางขึ้นทั่วแผ่นดินจีน แมนจูหรือราชวงศ์ชิงจึงใช้วิธีการเลือกเอาอำนาจทางการเมืองมาปราบปรามอย่างโหดเหี้ยมและเด็ดขาด ต่อมาราชวงศ์สามารถปราบกบฏได้จนหมดสิ้น เมื่อบ้านเมืองเริ่มเข้าสู่ความสงบในสมัยจักรพรรดิคังซี (ค.ศ. 1661 - 1722) จักรพรรดิหย่งเจิ้ง (ค.ศ. 1722 - 1735) และจักรพรรดิเฉียนหลง ซึ่งเป็นจักรพรรดิองค์ที่ 5 (ค.ศ. 1735 - 1796) จึงมีการกำหนดนโยบายทั้งนโยบายประนีประนอมเพื่อให้อยู่กับชาวฮั่นได้อย่างเป็นสุขและนโยบายแข็งกร้าวเพื่อควบคุมชาวฮั่นไว้ไม่ให้คิดต่อต้านควบคุมกันไป ทำให้ในสมัยต้นราชวงศ์ชิงเป็นยุคที่จีนรุ่งเรืองมาก ราชวงศ์ได้ป้องกันตนเองจากการถูกล้อมจากภายในและการรุกรานจากชาติมหาอำนาจภายนอก และสามารถยึดครองมองโกลเลียนอกได้ในศตวรรษที่ 17 และในศตวรรษที่ 18 ก็สามารถควบคุมเอเชียตอนกลางจรดเทือกเขาปามอร์และก่อตั้งรัฐกันชนที่ซีจ้าง (ทิเบต) อีกทั้งได้หวนซึ่งเป็นดินแดนที่ต่อต้านการปกครองของราชวงศ์ชิงก็ถูกรวมเข้าเป็นแห่งสุดท้าย ทำให้ในยุคนี้อาณาจักรจีนภายใต้การปกครองของราชวงศ์ชิงกว้างใหญ่ที่สุดเท่าที่เคยมีมา (วีระชัย โชมุกดา, 2557 : 232-236)

หลังจากเข้าสู่ยุครุ่งเรืองสูงสุดแล้ว จีนเริ่มเข้าสู่ยุคเสื่อมหลังสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง (ค.ศ. 1735 - 1796) เป็นต้นมา เนื่องจากบ้านเมืองเกิดปัญหามากมายทั้งปัญหาภายในและภายนอกประเทศ ปัญหาภายในราชสำนัก เกิดความขัดแย้งกันของขุนนางข้าราชการต่าง ๆ การฉ้อราษฎร์บังหลวง คดโกงบ้านเมือง โดยเฉพาะขุนนางคนสนิทของจักรพรรดิเฉียนหลงนามว่า เหวอเซิน พลทหารธรรมดาคนหนึ่ง ที่ได้รับตำแหน่งสูงขึ้นหลังจากจักรพรรดิเฉียนหลงโปรดปรานให้เป็นคนสนิทของพระองค์ หลังจากที่ได้รับตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ ทำให้เหวอเซินมีอำนาจมากขึ้น และสามารถนำคนได้บังคับบัญชาของตนเข้ามาบริหารในตำแหน่งสำคัญอื่น ๆ เห็นเงินอาศัยความเป็นขุนนางคนสนิทของ

จักรพรรดิเฉียนหลง มาเป็นโอกาสในการแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตัวเองมากมาย ทำการเบียดบังภาษีราษฎรมาแจกจ่ายให้แก่พวกพ้องตัวเอง รับอามิสสินจ้างจากพ่อค้าชาวต่างชาติเพื่ออำนาจลู่ทางให้ติดต่อกับราชสำนักได้อย่างสะดวกสบายขึ้น อีกทั้งยังร่วมมือกับพรรคพวกยกยอกเงินหรือสิ่งของที่ทางการส่งไปช่วยเหลือราษฎรซึ่งประสบภัยอีกด้วย ผลที่ตามมาคือการทุจริตแพร่ขยายอำนาจออกไปยังนอกราชสำนักจนทำให้ขุนนางท้องถิ่นต่าง ๆ ที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานในระดับสูงกระทำการทุจริตตามเหอซินบ้าง ปัญหาที่ใหญ่คือการคอร์ปชั่นเงินงบประมาณการดูแลและทำนุบำรุงเขื่อนซึ่งขุนนางเหล่านี้ทำการทุจริตโดยการทำให้เขื่อนเสียหาย จึงสามารถเบิกเงินมาซ่อมแซมและสามารถยกยอกเงินบางส่วนเป็นของตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีปัญหาท้องพระคลัง เนื่องจากจักรพรรดิเฉียนหลงโปรดความหรูหราโอ้อ่าและต้องการแสดงพระองค์ในฐานะจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ จึงใช้จ่ายฟุ่มเฟือย นำเงินในท้องพระคลังสร้างที่ประทับส่วนพระองค์ด้านตะวันตกของปักกิ่งและสร้างวัดถวายให้แก่พระมารดา นอกจากนี้ยังนำไปสร้างสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ตามพระทัย และทำสงครามบ่อยครั้ง เนื่องจากต้องแสดงแสนยานุภาพของราชวงศ์ชิงให้เป็นที่ประจักษ์แก่อาณาบริเวณใกล้เคียง

ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นผลพวงตามมาคือเงินในท้องพระคลังลดน้อยลงไปอีกเมื่อสิ้นสมัยของจักรพรรดิเฉียนหลง ราชสำนักต้องหาเงินเข้าท้องพระคลังโดยการชูดริตภาษีจากราษฎร อีกทั้งการมีอำนาจของขุนนางชั้นสูงส่งผลให้เกิดการยึดถือครองที่ดิน เกิดเป็นปัญหาภายนอกราชสำนัก ประชาชนขาดแคลนที่ดินทำกิน จนเกิดความยากแค้นทุกหนแห่ง ทำให้ประชาชนออกมาต่อต้านการปกครองราชวงศ์ชิงหลังจากที่จักรพรรดิเจียชิ่ง (ค.ศ. 1796 - 1820) ขึ้นครองราชย์แทนจักรพรรดิเฉียนหลงใน ค.ศ. 1796 ต่อมาเหอซินถูกจับกุมและฆ่าตัวตายในคุก รวมทั้งเหตุการณ์ความไม่สงบจากการรวมตัวต่อต้านราชวงศ์ชิงได้ถูกสะสางจนหมด แต่สถานการณ์ของบ้านเมืองยังคงอยู่ในขั้นวิกฤต เนื่องจากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ต้องใช้จ่ายเงินเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งปัญหาน้ำท่วม ซึ่งเกิดจากการที่ขุนนางทุจริตคอร์ปชั่นเงินซ่อมแซมเขื่อน อีกทั้งการปราบกบฏที่ลุกขึ้นมาต่อต้านราชสำนักต้องใช้พลและเงินจำนวนมาก ทำให้จักรพรรดิเจียชิ่งต้องลดค่าใช้จ่ายด้านต่าง ๆ รวมถึงทางด้านการทหารด้วย ส่งผลให้ทหารลักขโมยและข่มขู่เรียกเงินจากประชาชนจำนวนมาก (วีระชัย โชมุกดา, 2557 : 240-241)

นอกจากนี้ ราชวงศ์ชิงยังต้องเผชิญกับอีกหนึ่งปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นภายในราชสำนัก ในช่วงปลายของราชวงศ์ตั้งแต่สมัยจักรพรรดิถงจื่อ (ค.ศ. 1861 - 1874) จักรพรรดิถงจื่อ มาจนถึงจักรพรรดิปู้ยี่ (ค.ศ. 1906 - 1967) เนื่องจากการเข้ามามีบทบาทในการแทรกแซงอำนาจทางการเมือง นั่นคือการว่าราชการหลังม่านของพระนางซูสีไทเฮา

ภาพลงสีของพระนางซูสีไทเฮา

ที่มา : <https://web.facebook.com/Siamcolorization/photos/>

เยอเหอนารากุ้ยเฟย หรือซูสีไทเฮา แต่เดิมนั้นไม่ได้เป็นองเฮา (จักรพรรดินี) มาก่อนแต่เป็นเพียงกุ้ยเฟย (พระมเหสี) ชั้น 2 ของจักรพรรดิเสียนเฟิง (ค.ศ. 1831 - 1861) ซึ่งมีองเฮาอยู่แล้ว พระนามว่า เจินฮองเฮา หรือซูอันไทเฮา แต่เนื่องจากเจินฮองเฮาไม่สามารถมีพระโอรสให้แก่จักรพรรดิเสียนเฟิงได้ เยอเหอนารากุ้ยเฟย ซึ่งถวายตัวเป็นราชบริจาริกาและสามารถมีพระโอรสให้แก่จักรพรรดิได้จึงได้รับการสถาปนาเป็นองเฮาตามลำดับชั้น จนกระทั่งภายหลังสงครามฝิ่น ในวันที่ 22 สิงหาคม ค.ศ. 1861 จักรพรรดิเสียนเฟิงสิ้นพระชนม์ขณะลี้ภัยสงครามไปประทับที่มณฑลเหอเป่ย์ พระโอรสของเยอเหอนารากุ้ยเฟยที่ในขณะนั้นมีพระชนม์เพียงห้าพรรษาจึงเสวยราชย์เป็นจักรพรรดิรัชกาลต่อมา พระนามว่าจักรพรรดิถงจื่อ ด้วยความที่ทรงพระเยาว์จักรพรรดิเสียนเฟิงจึงได้ทรงแต่งตั้งคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไว้ โดยผู้สำเร็จราชการฯ ได้ประกาศเฉลิมพระนามเจินฮองเฮาเป็น ซูอันไทเฮา และเยอเหอนารากุ้ยเฟย เป็น ซูสีไทเฮา ในเวลาต่อมา

ซูสีไทเฮาทรงปรารถนาอำนาจทางการเมือง จึงได้ก่อรัฐประหารขึ้นในเดือน พฤศจิกายน ค.ศ. 1861 มีชื่อว่า รัฐประหารซินโหย่ว ด้วยความช่วยเหลือของบรรดาเชื้อพระวงศ์และข้าราชการ ส่งผลให้บรรดาผู้สำเร็จราชการฯ ถูกกล่าวหาว่าใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องและถูกกล่าวโทษว่าเป็นกบฏ จนต้องโทษประหารชีวิต พระพันปีหลงทั้งสองพระองค์จึงได้ว่าราชการหลังม่านแทนจักรพรรดิ ถึงแม้โดยนิตินัยซูอันไทเฮาจะทรงดำรงตำแหน่งสูงกว่าซูสีไทเฮา แต่ด้วยความที่ไม่ได้พระทัยในการเมืองและพึงพอใจในความสันโดษ ทำให้ซูสีไทเฮาผู้ทรงมีบุคลิกลักษณะในทางตรงกันข้ามสามารถกุมอำนาจทางการเมืองโดยพฤตินัยแต่เพียงพระองค์เดียว พระนางมีแนวคิดแบบอนุรักษนิยมและห่วงเกรงแนวคิดแบบเสรีนิยม ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนให้ประชาชนได้รับความรู้อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะการเรียนรู้และเลียนแบบการพัฒนาจากชาติตะวันตกเพื่อเป็นการพัฒนาประเทศให้เจริญทันสมัย สามารถรู้เท่าทันชาติตะวันตกได้ (วีระชัย โชคมุกดา, 2554 : 136-138)

แนวคิดเสรีนิยม เริ่มเกิดขึ้นหลังจากการพ่ายแพ้ในสงครามฝิ่น ในค.ศ. 1842 กลุ่มขุนนางและปัญญาชนบางส่วนได้เห็นถึงความจำเป็นที่จีนจะต้องพัฒนาประเทศให้ทันสมัยจึงเสนอแนวทาง “การเรียนรู้จากตะวันตกเพื่อนำมาต่อต้านภัยจากตะวันตก” ต่อราชสำนัก ต่อมาใน ค.ศ. 1859 แนวคิดนี้ได้แพร่ขยายมากขึ้นเนื่องจากไปปรากฏในหนังสือ A New Work for Aid in Administration ของ หุงเหียนกาน หนึ่งในผู้นำของกบฏไท่ผิงเทียนกั๋ว ประกอบกับในสมัยนั้น ประชาชนจีนประสบกับความลำบากจากการคุกคามของชาติตะวันตก รวมไปถึงความยากจนจากการทุจริตภาชีของราชสำนัก จึงเกิดความต้องการให้ชาติพัฒนาเพื่อต่อสู้กับชาติตะวันตก พร้อมกันกับการขับไล่ราชวงศ์ชิงเพื่อฟื้นฟูระบอบการปกครอง อีกทั้งจากนโยบายของซูสีไทเฮาเองที่ทรงตัดสินพระราชหฤทัยให้ริเริ่มเรียนรู้และรับเอาวิทยาการจากตะวันตกเพื่อพัฒนาด้านอุตสาหกรรมภายในประเทศ ใน ค.ศ. 1863 ทรงให้ตราพระราชบัญญัติจัดตั้งวิทยาลัยถิงเหวินกว่านขึ้นในกรุงปักกิ่ง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ภาษาตะวันตก และต่อมาได้ขยายครอบคลุมถึงการเรียนรู้วิทยาการและนวัตกรรมต่างประเทศ ทำให้เกิดปัญญาชนหัวก้าวหน้าที่มีโอกาสเรียนรู้และเล็งเห็นถึงความสำคัญในวิทยาการจากตะวันตกเพิ่มขึ้นมากมาย (วีระชัย โชคมุกดา, 2554 : 73)

แต่กระนั้นซูสีไทเฮากลับทรงห่วงเกรงแนวคิดเสรีนิยมดังกล่าว เนื่องจากทรงเห็นว่าเป็นภัยรูปแบบใหม่ที่จะคุกคามพระราชอำนาจของพระองค์ ในค.ศ. 1881 จึงมีพระราชเสาวนีย์ให้เลิกจัดส่งเด็กหนุ่มไปเล่าเรียนยังต่างประเทศ ปิดรับต่อวิทยาการความรู้ เทคโนโลยีจากต่างชาติ และที่สำคัญพระนางยังเข้มงวดกับจักรพรรดิถึงจื่อในทุก ๆ ด้าน โดยด้านการศึกษาทรงคัดเลือกและแต่งตั้ง

ราชครูสำหรับจักรพรรดิด้วยตนเอง ให้ถวายการสอนวิชาวรรณกรรมโบราณ คัมภีร์โบราณ ซึ่งจักรพรรดิไม่สนพระทัยเลยแม้แต่น้อย จนกระทั่งจักรพรรดิมีพระชนม์ครบสิบแปดพรรษาซึ่งถือว่าเป็นบรรลุนิติภาวะ ทรงสามารถบริหารราชการแผ่นดินด้วยตนเองได้และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ทั้งสองก็จะพ้นจากตำแหน่งโดยนิตินัย แต่ในความเป็นจริงซูสีไทเฮายังทรงกำกับการบริหารแผ่นดินอยู่เช่นเดิม จนกระทั่งจักรพรรดิถึงจวี่สิ้นพระชนม์ลงในวันที่ 13 มกราคม ค.ศ. 1875 ด้วยความที่จักรพรรดิถึงจวี่ไม่ได้ตั้งรัชทายาทเอาไว้ ซูสีไทเฮาจึงเห็นชอบให้องค์ชายไ้เทียน พระโอรสขององค์ชายซุนกับพระกนิษฐาของพระนางที่พระชนม์เพียงสี่พรรษา เสวยราชย์เป็นรัชกาลถัดมา พระนามว่าจักรพรรดิกวงสวี่ (วีระชัย โชคมุกดา, 2554 : 153-154,160)

อาจกล่าวได้ว่า ด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่การเข้ามาแทรกแซงอำนาจทางการเมืองของพระนางซูสีไทเฮา ส่งผลให้พระนางสามารถกุมพระราชอำนาจเหนือกว่าองค์จักรพรรดิ และการสามารถกำหนดรัชทายาทได้ด้วยพระองค์เอง เป็นต้นเหตุที่ส่งผลให้จักรพรรดิกวงสวี่ ไร้ซึ่งอำนาจที่มากพอในการบริหารปกครองประเทศ ทำให้พระองค์กลายเป็นเพียงจักรพรรดิหุ่นเชิดเหมือนในสมัยจักรพรรดิถึงจวี่ อีกทั้งการว่าราชการหลังมานมาอย่างยาวนานด้วยแนวคิดแบบอนุรักษนิยมของพระนางซูสีไทเฮาซึ่งขัดต่อการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้จักรพรรดิกวงสวี่ผู้ทรงมีแนวคิดก้าวหน้าและสนพระทัยในแนวทางพัฒนาอย่างสมัยใหม่ มีความต้องการในการปฏิรูประบบการปกครองในเวลาต่อมา

การคุกคามจากภายนอก

นอกจากปัญหาภายใน ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ราชวงศ์ชิงยังต้องรับมือกับปัญหาครั้งใหญ่ที่มาจากภายนอกประเทศอีกด้วย คือ การเข้ามาของชาติมหาอำนาจในยุคล่าอาณานิคม จนเกิดความขัดแย้งกลายเป็นสงครามในที่สุด เริ่มต้นจาก สงครามฝิ่น

ภาพวาดการทำสงครามทางเรือระหว่างจีนกับอังกฤษในสงครามฝิ่น

ที่มา : http://worldcivil14.blogspot.com/2016/12/blog-post_58.html

สงครามฝิ่น เกิดขึ้นในสมัยของจักรพรรดิเต้ากวง (ค.ศ. 1820 - 1850) เริ่มต้นขึ้นจากอังกฤษตระหนักว่าตัวเองต้องเสียดุลทางการค้ากับจีนอยู่มาก เนื่องจากตั้งแต่อ่อนศตวรรษที่ 19 จีนไม่ได้มีความต้องการสินค้าจากตะวันตกมากนัก แต่ความต้องการบริโภคสินค้าจากจีนของชาติตะวันตกกลับสูงขึ้น เมื่อชาจากตะวันออกได้เข้าสู่ดินแดนยุโรปทำให้เป็นที่นิยมอย่างมาก โดยเฉพาะในหมู่ชาวอังกฤษที่นิยมดื่มชาเพิ่มขึ้น ทำให้จีนเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้า อังกฤษจึงต้องพยายามดึงดุลการค้ากลับมาโดยเล็งเห็นว่า ฝิ่น เป็นสินค้าที่ตนเองมีอยู่ ซึ่งเพาะปลูกอย่างแพร่หลายในอาณานิคมอย่างอินเดีย (กรพนธ์ ตั้งเขื่อนขันธ์, 2557 : 208)

อังกฤษพยายามนำฝิ่นเข้ามาในจีนและขายให้กับบรรดาพ่อค้าตามเมืองท่าการค้า เนื่องจากฝิ่นเป็นยาเสพติดที่ทำให้ผู้เสพต้องการปริมาณที่เพิ่มยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งเมื่อเกิดความต้องการเพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะขายราคาสูงสักเท่าไรก็สามารถขายได้ ต่อมาฝิ่นได้แพร่กระจายไปยังบริเวณกว้าง ส่งผลให้ประชาชนส่วนใหญ่ติดฝิ่นกันอย่างรวดเร็ว และที่สำคัญยังแพร่ไปสู่บรรดาข้าราชการหรือข้าราชการสำนักเมื่อคนเหล่านี้ติดฝิ่นเพิ่มมากขึ้น การทุจริตในวงราชการก็เพิ่มตามมาด้วย ทำให้จีนได้รับผลกระทบอย่างมาก ไม่เพียงแต่ส่งผลไปสู่การล่มสลายของสังคมและวิถีของชาวจีนในระดับชาวบ้านเพียงเท่านั้น แต่ยังทำให้จีนต้องเสียดุลการค้าอย่างหนักติดตตามมาด้วย การค้าฝิ่นได้ทำลายระบบผูกขาดทางการค้าที่กวางตั้ง ทำให้จีนต้องเสียเงินจำนวนมหาศาล ส่งผลให้การคลังของประเทศก้าวเข้าสู่ภาวะวิกฤติและกระทบความมั่นคงของราชวงศ์ จักรพรรดิเต้ากวงจึงมีพระราชโองการให้ทำการปราบปรามการค้าฝิ่นอย่างจริงจัง โดยกำหนดให้ดำเนินการปราบปรามการค้าฝิ่นยังศูนย์กลางการค้า โดยเฉพาะที่กวางตั้ง (วีระชัย โชคมุกดา, 2557 : 217-219) อีกทั้งแต่งตั้งขุนนางคนสนิท นามว่า หลินเจอชวี

เข้าควบคุมสถานการณ์การกระจายตัวฝิ่นอย่างเด็ดขาด ประการแรก หลินเจอซวีสั่งการให้พ่อค้าต่างชาติห้ามนำฝิ่นเข้ามาขายในจีน ประการที่สอง ควบคุมฝิ่นโดยการฝัง ยึดและทำลาย ประการสุดท้าย ผู้เสพจะต้องได้รับโทษหนักหากจับได้ว่าเสพติดและผู้ติดฝิ่นจะต้องเข้ารับการบำบัด ผลจากการเข้าปราบปรามฝิ่นของหลินเจอซวีสร้างความไม่พอใจให้แก่อังกฤษเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ อังกฤษจึงยกทัพเข้ามาโจมตีจีน เกิดเป็นสงครามฝิ่นขึ้นระหว่างเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1839 ถึงเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1842 ผลคือจีนเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ไม่สามารถต่อสู้กับอังกฤษได้ เพราะความเจริญก้าวหน้าทางการทหารอย่างล้ำหลังกว่าอังกฤษมาก ในวันที่ 29 สิงหาคม ค.ศ. 1842 จึงเกิดการลงนามสนธิสัญญานานกิง เพื่อเจรจาและหาสันติภาพระหว่างจีนและอังกฤษ ผลกระทบที่เกิดจากการทำสนธิสัญญาในครั้งนี้ เช่น จีนต้องสูญเสียดินแดนบางส่วนให้แก่อังกฤษ 5 เมือง ได้แก่ กวางโจว เซี่ยงไฮ้ ฝูโจว หนิงปอ เซียงไฮ้ เพื่อเปิดเป็นท่าเรือขนส่งสินค้าให้แก่อังกฤษ จีนต้องจ่ายค่าปฏิกรรมสงครามให้อังกฤษ 12 ล้านดอลลาร์, ขดใช้ค่าเสียหายให้แก่พ่อค้าต่างชาติ เนื่องจากการทำลายสินค้าฝิ่นของหลินเจอซวี 6 ล้านดอลลาร์ และจีน ต้องใช้หนี้ให้พ่อค้าจีนที่ติดหนี้พ่อค้าอังกฤษ 3 ล้านดอลลาร์ เป็นต้น หลังจากพ่ายแพ้ในสงครามฝิ่น ราชวงศ์ชิงต้องเสียดินแดนและชำระค่าปฏิกรรมสงครามและปัญหาเรื่องฝิ่นเป็นจำนวน มหาศาล ทำให้ท้องพระคลังขาดแคลน ราชสำนักจึงต้องหาเงินด้วยการขูดรีดภาษีจากประชาชน ส่งผลให้ประชาชนอดอยากเพิ่มมากขึ้น บ้านเมืองเกิดความวุ่นวาย ไร้ความสงบสุข ประชาชนจึงเริ่มรวมตัวต่อต้าน อำนาจราชวงศ์ชิง ก่อเกิดเป็นกบฏขึ้นในหลาย ๆ พื้นที่ทั่วประเทศ เช่น กบฏไท่ผิงเทียนกั๋ว กบฏสมาคมนิกายบัวขาว กบฏเหียนย่น กบฏมุสลิม และกบฏกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นต้น (จอมยุทธสวี, 2554 : 16-18)

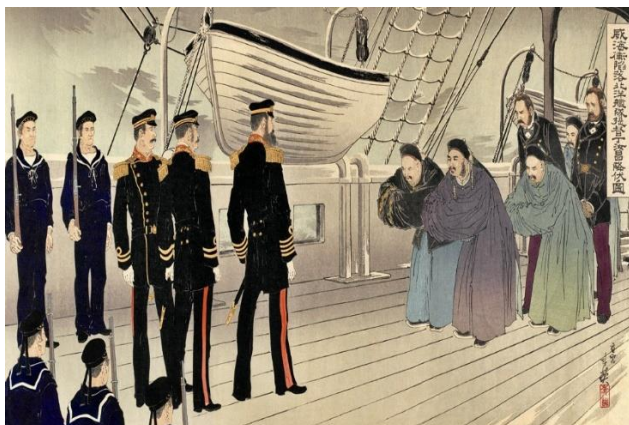
อย่างไรก็ตามแม้ว่าราชสำนักชิงจะสามารถต่อต้านและปราบปรามกบฏที่ต้องการโค่นล้มราชวงศ์ได้ สำเร็จ แต่ปัญหาการเข้ามาของชาติมหาอำนาจยังไม่หมดสิ้นไป โดยเฉพาะการรุกรานจากต่างชาติครั้งใหม่ คือ ประเทศญี่ปุ่น ที่ต้องการเข้ามาขยายอำนาจจนก่อให้เกิดเป็น สงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่หนึ่ง ในค.ศ. 1894 ขึ้นในที่สุด

ภาพวาดกองทัพญี่ปุ่นเข้าขับไล่กองทัพจักรวรรดิต้าชิงในสงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่หนึ่ง
ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่หนึ่ง>

สงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่หนึ่ง เริ่มต้นขึ้นหลังการปฏิรูปเมจิในญี่ปุ่นในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ญี่ปุ่นเริ่มขยายอำนาจออกนอกประเทศ จึงนำกองทัพบุกยึดครองเกาหลี ซึ่งที่เมืองท่าอาซาน ประเทศเกาหลี ในขณะนั้นมีทหารจีนเข้ามาปราบปรามกบฏประจำการอยู่ พร้อมด้วยเรือรบคอยคุ้มกันจำนวนหนึ่ง เมื่อเรือรบของญี่ปุ่นและจีนมาเจอกันจึงเกิดการปะทะกันขึ้น และตามมาด้วยการสู้รบทางบกในเวลาต่อมา โดยจีนเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ทั้งสองครั้ง จีนจึงประกาศสงครามกับญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการในวันที่ 4 สิงหาคม ค.ศ. 1894 ญี่ปุ่นมีกองกำลังที่มีศักยภาพทางการรบมากกว่าจีน เนื่องจากรับเอาวิทยาการความรู้ทางด้านตะวันตกมาใช้ จึงเปรียบพร้อมไปด้วยยุทธโศปกรณ์ที่ทันสมัยและล้ำหน้า จึงสามารถเอาชนะกองทัพจีนได้อย่างราบคาบ ส่งผลให้ทหารจีนเสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก จีนจึงเรียกร้องให้มีการสงบศึกและยอมทำตามข้อเรียกร้องของญี่ปุ่น การเจรจาสันติภาพของทั้งสองประเทศจึงเริ่มขึ้น โดยในวันที่ 17 เมษายน ค.ศ. 1895 ประเทศจีน โดยราชวงศ์ชิงได้ลงนามในสนธิสัญญาร่วมกับจักรวรรดิญี่ปุ่น โดยสนธิสัญญาฉบับนี้มีชื่อว่า สนธิสัญญาชิโมะโนะเซกิ เนื้อหาในสัญญาทำให้ประเทศจีนเสียเปรียบในทุกด้าน สรุปได้ว่า ประการแรก จีนต้องรับรองความเป็นอิสระอย่างสมบูรณ์ของเกาหลี ประการที่สอง จีนต้องรับรองในอำนาจอธิปไตยของจักรวรรดิญี่ปุ่นเหนือดินแดนเผิงหู ไต้หวัน รวมทั้งป้อมปราการค่ายทหาร และทรัพย์สินทั้งหมดในบริเวณดินแดนตะวันออกของคาบสมุทรเหลียวตง ประการที่สาม จีนต้องชำระค่าปฏิกรรมสงครามแก่ญี่ปุ่นเป็นจำนวนทั้งสิ้น 200 ล้านตำลึง และประการสุดท้าย จีนต้องเปิดเมืองซาชิ ฉงชิ่ง ชูโจวและหางโจวเพื่อทำการค้ากับญี่ปุ่น รวมทั้งให้ญี่ปุ่นเป็นชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่งหรือชาติที่ได้เปรียบทางการค้า

ระหว่างประเทศ ซึ่งการที่ทั้งสองประเทศลงนามในสนธิสัญญาฉบับนั้นเท่ากับว่าสงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่ 1 ได้ยุติลงอย่างเป็นทางการ (ปิยะโชค ถาวรมาศ, 2556 : 103-104)

ภาพวาด คณะแม่ทัพจากราชสำนักชิงขณะทำการยอมจำนนต่อกองทัพญี่ปุ่น

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/สงครามจีน-ญี่ปุ่นครั้งที่หนึ่ง>

ปัญหานานับประการทั้งปัญหาภายในและภายนอก ที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยจักรพรรดิเฉียนหลง ซึ่งเกิดการคดโกงของข้าราชการระดับสูง จนมาถึงสมัยจักรพรรดิเต๋ากวง ที่ต้องเผชิญกับชาติมหาอำนาจที่เข้ามารุกรานและเกิดเป็นสงคราม จนทำให้เกิดปัญหาการก่อกบฏขึ้นตามมาในสมัยจักรพรรดิเสียนเฟิง ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ทำให้จีนเสื่อมถอยลงอย่างมากและกลายสภาพจากจักรวรรดิอันยิ่งใหญ่มาเป็นรัฐกึ่งอาณานิคม ไม่เพียงแค่นั้น ยังตามมาด้วยปัญหาภายในราชสำนักในสมัยจักรพรรดิฉิงจวี่ จักรพรรดิควงสวี่ ไปจนถึงจักรพรรดิปูยีที่ ต้องเผชิญกับการแทรกแซงอำนาจของพระพันปีหลวงซูสีไทเฮา จนเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประชาชนจีนทั่วไปต่างตื่นตัวยอมรับความอ่อนแอของชาติ เริ่มเรียกร้องถึงการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำสิ่งที่ดีมาสู่ชีวิตของตัวเองมากขึ้นและเกิดการเปรียบเทียบระหว่างปรัชญาขงจื้ออันเป็นรากฐานที่สำคัญของจักรวรรดิจีนมานานับพันปีกับวิทยาการอันทันสมัย อาวุธปืน และเรือรบที่พัฒนาของชาติตะวันตก รวมไปถึงวิทยาการความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ากว่าเงินมากของชาติตะวันตก จึงทำให้ประชาชนเห็นถึงความจำเป็นในการเลียนแบบชาติตะวันตกเพื่อความอยู่รอดของประเทศ รวมถึงเกิดการตั้งคำถามถึงความเหมาะสมของเงินที่จะดำรงสถานะในรูปแบบเดิมอยู่หรือไม่ ส่งผลให้เกิดแนวคิดในการปฏิรูปประเทศ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมิได้ริเริ่มขึ้นโดย

จักรพรรดิ กวางสวี่ แต่มีที่มาจาก การเกิดปัญญาชนและประชาชนผู้สนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลง ประเทศเกิดขึ้น มีเป้าหมายเพื่อการปฏิรูปสถาบันหลักของสังคมให้ทันสมัย โดยเฉพาะการปฏิรูป ระบอบจักรพรรดิราชให้เป็นระบอบรัฐธรรมนูญโดยมีจักรพรรดิเป็นประมุข ซึ่งฝ่ายปฏิรูปส่วนใหญ่มุ่ง สืบทอดราชวงศ์แมนจูต่อไป แต่ต้องปรับปรุงประเทศให้เจริญก้าวหน้าตามแบบตะวันตก มีผู้นำคือ คังโฮ้วเหวยและเหลียงฉีเฉา โดยคังโฮ้วเหวยเป็นนักวิชาการที่มาจากกวางตุ้ง มีความเชี่ยวชาญและ ชำนาญในตำราคลาสสิกของจีน และเป็นนักเคลื่อนไหวคนสำคัญของนักวิชาการสายเคลื่อนไหวตำรา โบราณแบบใหม่ นักวิชาการกลุ่มนี้มีความเชื่อถือในการดัดแปลงสถาบันหลักของสังคมตามยุคสมัย ส่งเสริมการปฏิรูปจีน อีกทั้งคังโฮ้วเหวยยังเป็นตัวแทนของชนชั้นผู้ดีที่สนใจการปฏิรูปการปกครอง เขามองว่าระบบและความคิดอันล้าหลังทำให้จีนต้องประสบกับสถานการณ์ตกต่ำ จึงได้จัดทำ หนังสือพิมพ์และจัดตั้งสมาคมเฉียงเสวียร่วมกับเหลียงฉีเฉาผู้เป็นลูกศิษย์ เพื่อเผยแพร่แนวคิดในการ ปฏิรูประบอบเก่าและจัดสร้างระบอบใหม่ขึ้นมา (มหาวิทยาลัยครูหนานจิง,มหาวิทยาลัยครูอันฮุย, 2550 : 197)

จักรพรรดิ กวางสวี่

ภาพวาดสมเด็จพระจักรพรรดิ กวางสวี่

ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/จักรพรรดิ กวางสวี่>

จักรพรรดิทงสวี่ หรือองค์ชายไฉ่เทียน เป็นพระโอรสองค์ที่สองขององค์ชายซุนกับพระกนิษฐาของซูสีไทเฮา ดังนั้นจึงมีศักดิ์เป็นพระราชนัดดาของซูสีไทเฮา ในวันที่ 13 เดือนมกราคม ค.ศ. 1875 จักรพรรดิทงสวี่เสด็จสวรรคตโดยไม่มีพระราชโอรส จึงทำให้ต้องมีการเลือกจักรพรรดิพระองค์ใหม่ ซึ่งซูสีไทเฮาผู้ครองอำนาจเหนือกว่าซุนไทเฮาในขณะนั้นได้เลือก องค์ชายไฉ่เทียน ขึ้นเสวยราชย์เป็นจักรพรรดิพระองค์ใหม่ จักรพรรดิทรงครองราชย์ตั้งแต่พระชนม์เพียงสี่พรรษาและใช้พระนามว่า ทงสวี่ ซึ่งเป็นชื่อศักราชในรัชสมัยของพระองค์ ดังนั้นพระองค์จึงรู้จักในนาม สมเด็จพระจักรพรรดิทงสวี่ พระองค์ทรงเป็นโอรสบุญธรรมของพระนางซูสีไทเฮา ในตอนที่จักรพรรดิยังทรงพระเยาว์นั้น ซุนไทเฮาและซูสีไทเฮาเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ร่วมกัน และพระองค์ได้รับการศึกษาในวัยเยาว์จากราชครูเวียงทองเมื่อพระชนม์ได้ 5 พรรษา ซึ่งเป็นที่รู้กันดีว่าจักรพรรดิองค์ก่อน ๆ ในยุคของซูสีไทเฮา ได้กลายเป็นเพียงจักรพรรดิหุ่นเชิดและอำนาจการปกครองที่แท้จริงตกเป็นของบุคคลเบื้องหลังบัลลังก์ทั้งสิ้น ทั้งผู้สำเร็จราชการ โดยเฉพาะซูสีไทเฮา รวมไปถึงขุนนางข้าราชการต่าง ๆ ซึ่งใช้อำนาจของตนแสวงหาผลประโยชน์จากจักรพรรดิ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ยังคงอยู่ในรัชกาลของจักรพรรดิทงสวี่เช่นเดิม

จักรพรรดิทงสวี่ได้รับการสอนเรื่องต่าง ๆ จากพระนางซูสีไทเฮาอย่างเข้มงวดตั้งแต่พระเยาว์ โดยเฉพาะเรื่องความกตัญญู เพราะถือว่าซูสีไทเฮาเป็นผู้มีบุญคุณที่ทำให้พระองค์ได้เป็นจักรพรรดิ ต่อมาเมื่อจักรพรรดิมีพระชนม์ได้สิบแปดพรรษาและทรงเสกสมรสใน ค.ศ. 1889 ซูสีไทเฮาทรงบังคับให้จักรพรรดิเลือกนางจิ้งเฟิน พระราชภาคิไนยของพระนางเป็นฮองเฮา ซึ่งจักรพรรดิไม่ทรงโปรด เช่นนั้นแต่ก็ไม่อาจขัดขึ้นได้ และในระยะต่อมาก็ทรงโปรดประทับอยู่กับเงินฮองเฮา ฮองเฮาอีกพระองค์มากกว่าเสียอีก ทำให้ซูสีไทเฮาทรงไม่พอใจอยู่บ่อยครั้ง นอกจากนี้ ถึงแม้จักรพรรดิจะมีพระชนม์สิบเก้าพรรษาแล้ว และถึงแม้ซูสีไทเฮาจะเสด็จแปรพระราชฐานไปประทับยังพระราชวังฤดูร้อนโดยทรงอ้างเหตุผลว่าเพื่อจักรพรรดิทรงคลายพระทัยว่าจะไม่ทรงก้าวก้าวการบริหารราชการอีก แต่โดยพฤตินัยแล้วซูสีไทเฮายังทรงมีอิทธิพลเหนือจักรพรรดิผู้ซึ่งต้องเสด็จไปพระราชวังฤดูร้อนทุก ๆ วันที่สองหรือสามของสัปดาห์ เพื่อทูลถวายรายงานเกี่ยวกับกิจการบ้านเมืองต่าง ๆ ต่อซูสีไทเฮา และหากซูสีไทเฮามีรับสั่งประการใดก็ต้องเป็นไปตามนั้น

หลังจากที่ทรงสามารถบริหารพระราชอำนาจด้วยตนเองตามนิตินัยแล้ว จักรพรรดิทงสวี่ก็มีพระทัยใฝ่ไปในทางพัฒนาอย่างสมัยใหม่มากกว่าใฝ่อนุรักษนิยมอย่างซูสีไทเฮา และภายหลังที่จีนพ่ายแพ้ในสงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่หนึ่ง ด้วยแรงผลักดันของนักปฏิรูปนิยมอย่าง คังโฮ่วเหว่ย นักวิชาการจากกวางตุ้งและเหลียงฉีเฉาผู้เป็นลูกศิษย์ จักรพรรดิจึงทรงเห็นดีเห็นงามในระบอบ

ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญอันมีญี่ปุ่นและเยอรมนีเป็นตัวอย่าง ซึ่งทรงเห็นว่าจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองของจีนไปสู่ความรุ่งเรืองได้ (วีระชัย โขคมุกดา, 2557 : 328-329)

การปฏิรูปร้อยวัน

“การปฏิรูปการปกครองอู่ซวี” หรือ “การปฏิรูปร้อยวัน” เริ่มต้นประกาศใช้ในวันที่ 11 มิถุนายน ค.ศ. 1898 จักรพรรดิฉางชี่ทรงประกาศพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปในราชอาณาจักร โดยประกาศให้มีการปฏิรูประบบการปกครองโดยมีคังโฮยวเหวย เหลียงฉีเฉา รวมทั้งที่ปรึกษาคนอื่น ๆ เป็นผู้ให้คำปรึกษาอยู่เบื้องหลัง พระองค์ทรงมีพระราชโองการจำนวนกว่าร้อยข้อ เนื้อหาที่สำคัญ ได้แก่ (หลี่เฉวียน, 2556: 574)

ด้านการเมือง ลดจำนวนองค์กรลง ยกเลิกตำแหน่งชิงข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่พนักงานที่เกินความจำเป็น ตัดและแก้ไขระบบราชการ อนุญาตให้ประชาชนยื่นหนังสือถึงราชสำนักได้ ปฏิรูปกองทัพบก กองทัพเรือ ตำรวจและการไปรษณีย์ให้ทันสมัย

ด้านเศรษฐกิจ ริเริ่มก่อตั้งวิสาหกิจ จัดตั้งสำนักเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม ขึ้นในกรุงปักกิ่ง ให้รางวัลการคิดค้นที่ริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ ปฏิรูปการคลัง จัดทำงบประมาณแผ่นดิน

ด้านวัฒนธรรมและการศึกษา มีการยกเลิกการเขียนความเรียงด้วยรูปแบบตายตัว เรียกว่า วิชาปาถู๋ ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิง ปรับเปลี่ยนหลักสูตรการสอนไล่เพื่อเข้ารับราชการในทุกระดับ ตั้งแต่เมืองมณฑลจนถึงเมืองหลวง แก้ไขหนังสือกราบบังคมทูล ก่อตั้งโรงเรียน จัดตั้งมหาวิทยาลัยในเมืองหลวง จัดการปิดโรงเรียนหรือวัดต่าง ๆ ที่เป็นสถานที่ศึกษาโดยไม่มีใบอนุญาต จัดตั้งสำนักแปลหนังสือเพื่อเรียบเรียงและแปลหนังสือ อนุญาตให้จัดทำหนังสือพิมพ์และจัดตั้งชมรมได้อย่างอิสระ ส่งคนไปเรียนยังต่างประเทศ

เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาของการปฏิรูปแล้วมาตรการเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงการเมืองที่เก่าแก่ของประเทศจีน มีประโยชน์ต่อการส่งเสริมการเผยแพร่วัฒนธรรมทางความคิดของชนชั้นนายทุน มีประโยชน์ต่อการส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมและการค้าของลัทธิทุนนิยม และมีประโยชน์ต่อการผลักดันให้สังคมจีนเกิดการพัฒนาเป็นอย่างมาก เป็นวิธีการดีที่จะทำให้ประเทศชาติและประชาชนได้รับผลประโยชน์แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมีการประกาศคำสั่งการปฏิรูประบบการเมือง

ออกไป กลับต้องพบการสกัดกั้นและการคัดค้านอย่างรุนแรงจากกลุ่มบุคคลหลายฝ่าย เนื่องจากสภาพสังคมจีนในขณะนั้นยังเป็นแบบนับถือปรัชญาขงจื้อ ขุนนางส่วนใหญ่ยังมีแนวคิดอนุรักษนิยมหัวเก่า และคำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว จึงมองว่าการปฏิรูปดังกล่าวถือเป็นการขัดต่อผลประโยชน์และเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองที่ยึดถือตามระเบียบขงจื้อที่มีมาอย่างยาวนาน อีกทั้งการปฏิรูปยังส่งผลให้เกิดเปลี่ยนแปลงหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อและขัดต่อผลประโยชน์ของประชาชนบางกลุ่ม (หลี่เฉวียน, 2556: 574-575)

การเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการปฏิรูปอู่ฮวีเกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายในราชสำนัก ด้านภายนอกราชสำนัก เกิดการรวมตัวกันของนักศึกษาเพื่อโจมตีการปฏิรูป และทำหนังสือทูลแก่จักรพรรดิฉางสวี่เพื่อขอให้ลงโทษประหารชีวิตคังโฮ่วเหวยและเหลียงฉีเฉาจากการไม่เห็นด้วยในการยกเลิกการเขียนเรียงความ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการสอบไล่เพื่อเข้ารับราชการ เนื่องจากนักศึกษาเหล่านี้ต้องเสียเวลาเตรียมตัวอย่างยาวนานหลายปีเพื่อสอบไล่รูปแบบเก่าอย่างที่เคยปฏิบัติมา นักบวชและกลุ่มผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นออกมาคัดค้านการปิดวัด โรงเรียนที่ไม่มีใบอนุญาตและศูนย์การศึกษาที่เก่าแก่ล้ำสมัย เนื่องจากได้รับผลกระทบจากการเสียที่อยู่อาศัยและรายได้ ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่พนักงานจำนวนมากออกมาคัดค้านการ ปิดองค์กรและการปลดตำแหน่งต่าง ๆ ที่ไม่จำเป็น เนื่องจากต้องเสียหน้าที่การงานและรายได้ประจำ (ทวิป วรติลก, 2551 : 712)

ส่วนด้านภายในราชสำนัก เกิดการรวมตัวกันของบรรดาขุนนางเพื่อคัดค้านและนำความไปร้องทุกข์แก่ซูสีไทเฮาให้ทรงรัฐประหารยึดอำนาจคืนจากองค์จักรพรรดิ หลังจากการประกาศปฏิรูปได้ 3 วัน ซูสีไทเฮาจึงได้ดำเนินการปลดราชครูเวียงถงเหอ พระอาจารย์ของจักรพรรดิฉางสวี่ซึ่งดำรงตำแหน่งราชการที่สำคัญหลายตำแหน่ง เช่น เสนาบดี ประธานสภาองคมนตรี เป็นต้น ให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่และแต่งตั้งทรงลู่ ราชเลขานุการซึ่งเป็นขุนนางที่จงรักภักดีต่อพระนางให้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการและผู้บัญชาการกองทัพเป่ย์หยาง ซึ่งสามารถบังคับบัญชากำลังทหารทั้งหมดในบริเวณเมืองหลวง ทำให้ซูสีไทเฮามีอำนาจควบคุมทั้งปักกิ่งและเทียนจินแต่เพียงผู้เดียว เมื่อจักรพรรดิฉางสวี่ทราบถึงการเคลื่อนไหวของพระนางจึงหันไปขอความช่วยเหลือจาก หยวนซื่อไช่ ซึ่งทำหน้าที่ก่อตั้งและฝึกฝนการสู้รบกองทัพสมัยใหม่ที่เสี่ยวซาน ทำให้ในเวลานั้นราชสำนักชิงแบ่งออกเป็นสองฝ่าย เกิดการแย่งชิงอำนาจกันอย่างรุนแรง ฝ่ายของซูสีไทเฮามีแม่ทัพทรงลู่เป็นกองกำลังที่เข้มแข็ง ส่วนจักรพรรดิฉางสวี่มีนายพลหยวนซื่อไช่ เป็นกองกำลังที่มีรูปแบบที่ทันสมัย แต่หยวนซื่อไช่กลับทรยศต่อความไว้วางใจของจักรพรรดิฉางสวี่ แปรพักตร์เป็นฝ่ายเดียวกับซูสีไทเฮาก่อนวันรัฐประหารเพียง 1 วัน ซูสีไทเฮาจึงสามารถทำการรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองขึ้นอีกครั้ง

ในวันที่ 21 กันยายน ค.ศ. 1898 เรียกว่า รัฐประหารอู่ซวี จักรพรรดิ กวงสวี่ ถูกจับตัวไปคุมขัง ณ พระตำหนักสมุทรมุข หรือพระราชวังกลางน้ำ ชูสีไทเฮาได้เข้ายึดอำนาจปกครองประเทศโดยอ้างว่า จักรพรรดิทรงประชวร ส่วนผู้ร่วมทำการปฏิรูปที่เหลือถูกสั่งจับกุมตัว ผู้ที่มีบทบาทเป็นแกนนำได้รับโทษประหารชีวิต ชุมนานงที่ให้การสนับสนุนถูกปลดออกจากราชการทั้งหมด ยกเว้นเพียงคังโหย่วเหวย ที่สามารถหลบหนีไปยังฮ่องกงโดยมีทางการบริติชคุ้มครองความปลอดภัยให้ และเหลียงฉีเฉาที่สามารถหลบหนีไปยังญี่ปุ่น ส่งผลให้การปฏิรูปถูกยกเลิกอย่างเป็นทางการหลังมีการประกาศไปได้เพียง 103 วัน ในประวัติศาสตร์จึงเรียกเหตุการณ์ดังกล่าวว่า “การปฏิรูปร้อยวัน” (หลี่เฉวียน, 2556 : 578)

ผลกระทบจากความล้มเหลวของแผนการปฏิรูปร้อยวัน

หลังแผนการปฏิรูปการปกครองล้มเหลว ประชาชนเริ่มตระหนักว่าราชวงศ์ชิงภายใต้อำนาจของชูสีไทเฮาเป็นอุปสรรคสำคัญในการปฏิรูป จึงจำเป็นต้องโค่นล้มการปกครองของราชวงศ์ชิงเสีย ต่อมา ในค.ศ. 1900 เกิดกบฏนักมวยขึ้นในมณฑลซานตงกับเหอเป่ย์ ขณะนั้นราชสำนักชิงโดยพระนางชูสีไทเฮาต้องการใช้กลุ่มกบฏต่อต้านต่างชาติ ซึ่งคัดค้านพระนางในการกักขังพระเจ้ากวงสวี่ จึงให้การสนับสนุนและคอยบงการอยู่เบื้องหลัง สร้างความไม่พอใจแก่ชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก ในค.ศ. 1900 พระนางชูสีไทเฮาส่งให้กลุ่มกบฏโจมตีเขตสถานทูตของต่างชาติในปักกิ่ง ทำให้ชาติต่าง ๆ ที่ได้รับความเสียหายรวมตัวกันเป็นกองทัพพันธมิตร 8 ชาติตอบโต้จีน บุกเข้ากรุงปักกิ่งและยึดพระราชวังต้องห้ามไว้ พระนางชูสีไทเฮาพาจักรพรรดิ กวงสวี่ ลี้ภัยไปยังซีอาน ส่วนกองทัพพันธมิตรเข้าปล้นสะดมในพระราชวังต้องห้ามและบ้านเรือนของชาวบ้าน สร้างความเสียหายอย่างมากทั้งสถานที่และสมบัติมีค่าของจีน ในปีต่อมาราชสำนักชิงส่งตัวแทนเจรจาสันติภาพโดยยอมใช้ค่าปฏิกรรมสงครามจำนวนมาก และยอมให้ต่างชาติตั้งกองทหารในเขตที่ต้องการ ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์ของชาติ รวมทั้งกำหนดขอบเขตพื้นที่โดยห้ามชาวจีนเข้าไปทั้ง ๆ ที่เป็นดินแดนจีน ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความคับแค้นใจแก่คนจีนที่เริ่มหมดความเชื่อมั่นในราชวงศ์ชิงเรื่อย ๆ แนวคิดต่อต้านราชวงศ์ชิงจึงลุกลามไปทั่วแผ่นดิน เกิดขบวนการปฏิวัติรวมตัวและเคลื่อนไหวเข้มข้นมากขึ้น จนสันคลอนต่ออำนาจของพระนางชูสีไทเฮาและราชวงศ์ชิงขึ้นทุกขณะ (วิระชัย โชคมุกดา, 2557 : 202-203)

พระนางซุสึไทเฮาทรงคัดเลือกจักรพรรดิองค์ใหม่และถือเป็นองค์สุดท้ายของราชวงศ์ชิง ก่อนที่พระนางจะสิ้นพระชนม์ คือ จักรพรรดิปุยี้ ในขณะที่มีพระชนม์ไม่ถึงสามพรรษา โดยมีพระบิดา คือ องค์ชายซุนที่ 2 เป็นผู้สำเร็จราชการบริหารแผ่นดินแทน แต่เมื่อประกาศใช้ในแผ่นดิน กลับสร้างความผิดหวังแก่ประชาชนอีกครั้ง เพราะกำหนดให้กลุ่มผู้บริหารประเทศเป็นเชื้อพระวงศ์ชิง เป็นส่วนใหญ่ ประชาชนจึงตระหนักได้ว่าความหวังเดียวของชาติ คือ ต้องใช้กำลังล้มล้างราชวงศ์ชิง เท่านั้น ฝ่ายที่เคยเรียกร่องรัฐธรรมนูญของคังโหย่ว-เหวย ก็ผันตัวเองไปสนับสนุนฝ่ายล้มล้างราชวงศ์ชิงของ ดร.ซุนยัตเซนมากขึ้น ราชวงศ์ชิงจึงเข้าสู่จุดวิกฤติ ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ประชาชนเริ่มรวมกลุ่มประท้วงมากขึ้นและขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งซุสึไทเฮาและจักรพรรดิกวงสวี่สิ้นพระชนม์ ใน ค.ศ. 1908 ทิ้งให้สมาชิกราชวงศ์ที่ไร้บาร์มี และสถานภาพทางการเมืองไม่แน่นอนยังอยู่ในพระราชวังต้องห้าม (วีระชัย โชคมุกดา, 2557 : 204)

ภาพจักรพรรดิปุยี้ในวัยสามพรรษา (ทรงยืน) พร้อมองค์ชายซุนพระบิดา และพระอนุชา

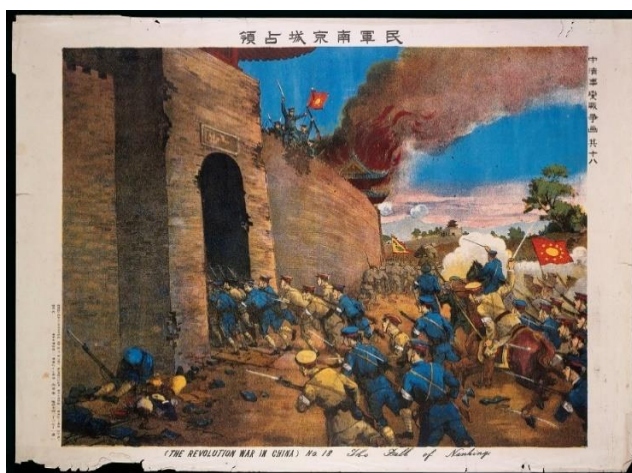
ที่มา : https://www.silpa-mag.com/this-day-in-history/article_1880

จุดเริ่มต้นของแนวคิดการปฏิวัติ

ต้นศตวรรษที่ 20 แนวความคิดและอุดมการณ์แบบตะวันตกแพร่เข้ามาในจีนเนื่องจาก การเข้ามาติดต่อของเหล่าชาติมหาอำนาจ ทำให้ประชาชนจีนส่วนหนึ่งได้รับและซึมซับแนวคิดตะวันตก เข้าไปด้วยเช่นกัน ประกอบกับปัญญาชนบางส่วนมีโอกาสดูเรียนรู้วิทยาการจากตะวันตกและมี

โอกาสไปศึกษาต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศใกล้เคียงที่ปรับตัวรับเอาแบบอย่างการปฏิรูปจากตะวันตกมาใช้และประสบความสำเร็จทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ปัญญาชนจีนรุ่นต่อมาเริ่มสนใจศึกษาวิทยาการเหล่านั้นและทำความเข้าใจกับสภาพสังคมของจีน แสวงหาปัญหาและทางออกของประเทศอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้น นำมาสู่แนวคิดในการปฏิวัติเพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างกว้างขวาง (ยศไกร ส.ตันสกุล, 2562 : 75)

กระทั่งใน ค.ศ. 1911 ได้เกิดการรวมตัวของประชาชนลุกขึ้นปฏิวัติโค่นล้มระบอบราชวงศ์ชิงในที่สุด โดยเรียกการปฏิวัติในครั้งนั้นว่า “การปฏิวัติซินไฮ่” ภายใต้การนำของดร.ซุนยัตเซ็น และถอดถอนจักรพรรดิปูยี ลงจากบัลลังก์ โดยกักบริเวณให้พระองค์อยู่แต่ในพระราชวังต้องห้ามที่กรุงปักกิ่งเท่านั้น จากนั้นจึงประกาศล้มระบอบราชวงศ์ชิงอย่างถาวร ถือเป็น การล่มสลายของราชวงศ์ชิงและเป็นการปิดฉากการปกครองโดยระบบราชวงศ์กษัตริย์ที่สืบทอดมาอย่างยาวนานหลายพันปี (วีระชัย โชคมุกดา, 2553 : 241)

ภาพวาดกองทัพฝ่ายปฏิวัติบุกเข้าประตูเมืองนานกิง
ที่มา : <https://th.wikipedia.org/wiki/ราชวงศ์ชิง>

จากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ทั้งหมดที่กล่าวมาโดยเฉพาะในช่วงปลายราชวงศ์ชิง จะเห็นได้ว่าการปฏิรูปการปกครองอู่ซวี หรือการปฏิรูปร้อยวัน ถือได้ว่าแทบจะเป็นความพยายามครั้งสุดท้ายของจักรพรรดิราชวงศ์ชิงในการพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ ในยุคที่ประเทศอ่อนแอลงอย่างมาก และเป็นหนทางเดียวที่จะเปลี่ยนแปลงประเทศให้ทันสมัย โดยที่ยังคงอำนาจของระบบราชวงศ์เอาไว้ อีก

ทั้งยังกล่าวได้ว่าการปฏิรูปดังกล่าว เปรียบได้กับฟางเส้นสุดท้ายในความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบการปกครองของราชวงศ์ชิง ดังนั้นความล้มเหลวในการปฏิรูป จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นำมาสู่แนวคิดต่อต้านราชวงศ์ที่ลุกลามไปทั่วแผ่นดิน จนเกิดเป็นการรวมพลังประชาชนเพื่อโค่นล้มอำนาจราชวงศ์ชิงที่มีมาอย่างยาวนานในที่สุด

บทสรุป

ราชวงศ์ชิงเข้าสู่ยุครุ่งเรืองสูงสุดในสมัยจักรพรรดิคังซี (ค.ศ. 1661 - 1722) หลังจากนั้นกลับเข้าสู่ยุคเสื่อมตั้งแต่ภายหลังสมัยจักรพรรดิเฉียนหลง (ค.ศ. 1735 - 1796) เป็นต้นมา เนื่องจากบ้านเมืองเกิดปัญหามากมายทั้งปัญหาภายในและภายนอกประเทศ

ปัญหาภายใน นับตั้งแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยจักรพรรดิเฉียนหลง ซึ่งเกิดการฉ้อราษฎร์-บังหลวงของขุนนางชั้นสูงที่ต้องการตัดดวงผลประโยชน์ อีกทั้งจักรพรรดิทรงใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ทำให้เงินในท้องพระคลังของราชวงศ์ขาดแคลนจนต้องชูดริตภาษีจากประชาชน ตามมาด้วยปัญหาภายในราชสำนัก ในสมัยจักรพรรดิถงจื่อ (ค.ศ. 1861 - 1874) จักรพรรดิถงจื่อ (ค.ศ. 1875 - 1908) ไปจนถึงจักรพรรดิผู่อี๋ (1908-1912) ที่ต้องเผชิญกับการแทรกแซงอำนาจของพระพันปีหลงซูสีไทเฮา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้จักรพรรดิในช่วงปลายราชวงศ์ชิงทั้งสามพระองค์ดำรงสถานะเป็นเพียงจักรพรรดิหุ่นเชิดและไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงในการบริหารปกครองประเทศ ส่วนปัญหาภายนอกราชวงศ์ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทำสงครามจำนวนมากให้แก่ชาติมหาอำนาจและต้องยินยอมลงนามในสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ส่งผลให้ประเทศได้รับความเสียหายหลายประการ เนื่องจากการพ่ายแพ้ในสงครามสงครามฝิ่น และสงครามจีน-ญี่ปุ่น ครั้งที่หนึ่ง

จากปัญหานานับประการที่เกิดขึ้น ทำให้จักรพรรดิถงจื่อทรงมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนา ประเทศ พระองค์จึงทรงสนับสนุนแนวคิดในการปฏิรูปของเหล่าคณะปฏิรูป และร่วมมือกันร่างแผนการปฏิรูป ระบอบการปกครองขึ้น คือ แผนการปฏิรูปอู่ซวี หรือ แผนการปฏิรูปร้อยวัน แต่สุดท้ายกลับไม่สำเร็จเพราะการปฏิรูปขัดต่อผลประโยชน์ของกลุ่มคนหลายฝ่าย เมื่อประกาศจึงถูกคัดค้านอย่างหนักจากพระนางซูสีไทเฮาและเหล่าขุนนางรวมทั้ง ข้าราชการ ประชาชน เมื่อแผนการปฏิรูปถูกยกเลิก ราชวงศ์ชิงจึงอยู่ภายใต้อำนาจของซูสีไทเฮา และจักรพรรดิพระองค์ใหม่ยังทรงพระเยาว์เกินกว่าที่จะบริหารประเทศ ประชาชนส่วนใหญ่จึงหมดความเชื่อมั่นในประสิทธิภาพการปกครองของราชวงศ์ ทำให้แนวคิดในการปฏิวัติลุกลามไปทั่วแผ่นดิน จนนำไปสู่เหตุการณ์รวมตัวกันของประชาชนเพื่อยึดอำนาจโค่นล้มราชวงศ์ในที่สุด

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าแผนการปฏิรูปร้อยวันของจักรพรรดิถงจื่อ นับเป็นความพยายามครั้งสุดท้ายของจักรพรรดิราชวงศ์ชิงที่จะพยายามแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศ และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนยังคงมีความเชื่อมั่นให้ราชวงศ์ดำเนินการปกครองประเทศต่อไป ความล้มเหลวของการปฏิรูปร้อยวันจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การล่มสลายของราชวงศ์ชิงที่มีมาอย่างยาวนาน

บรรณานุกรม

จอมยุทธสวี่. (2554). **ชิง จุดจบระบบจักรพรรดิ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ฐานการพิมพ์.

ทวีป วรติลก. (2551). **ประวัติศาสตร์จีน**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: พิมพ์ภาพสุขใจ.

ปิยะโชค ถาวรมาศ. (2556). **สงครามจีนญี่ปุ่น มหาสงครามสองยักษ์ใหญ่แห่งเอเชีย**.

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ก้าวแรก.

มหาวิทยาลัยครุหนานจิง,มหาวิทยาลัยครุอันฮุย. (2550). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประวัติศาสตร์จีน**.

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.

ยศไกร ส.ตันสกุล. (2562). **ขุน ยัดเซ็น บิดาแห่งการปฏิวัติชาวจีน**. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพฯ : แสงดาว.

หลี่เฉวียน. (2556). **ประวัติศาสตร์จีนฉบับย่อ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ก้าวแรก.

วีระชัย โขคมุกดา. (2553). **ประวัติศาสตร์จีน 3,000 ปี ไต่เงาองค์จักรพรรดิ**. พิมพ์ครั้งที่ 1.

กรุงเทพฯ : ยิปซี.

วีระชัย โขคมุกดา. (2554). **150 ปี ประวัติศาสตร์จีนยุค "ป่วยไข้" จากสงครามฝิ่นสู่มหาอำนาจ**

โลก. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ยิปซี.

วีระชัย โขคมุกดา. (2555). **มหาจักรพรรดิจีน ประวัติศาสตร์ปฐมบุรุษผู้สร้างจักรวรรดิ**.

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ยิปซี.

วีระชัย โขคมุกดา. (2557). **ประวัติศาสตร์จีน มหาอำนาจผู้กุมชะตาโลกจากโบราณถึงยุคปัจจุบัน**.

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ยิปซี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นางสาวสุดารัตน์ ชิตกร
ที่อยู่ 30 หมู่ 11 ตำบลสวนหลวง อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 74110
วันเกิด วันศุกร์ที่ 3 เดือนเมษายน พ.ศ. 2541

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2563 กำลังศึกษาระดับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2559 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จากโรงเรียนสตรีวิทยา